

# Predmet spoznavanja okolja

---

- Kakšna je vloga predmeta spoznavanja okolja v osnovni šoli?
- Kdaj je nastal?
- Koliko ur mu je namenjeno v predmetniku OŠ?
- Kakšne so temeljne značilnosti učnega načrta? (starega in posodobljenega)

# Opredelitev predmeta

---

- zasnovan kot **kompleksen učni predmet**, ki naj učencem omogoči spoznati vso raznolikost in prepletenost dejavnikov, ki delujejo v človekovem naravnem in družbenem okolju
- je eden izmed temeljnih nosilcev **spoznavnega razvoja** otrok v prvem triletju osnovne šole

- 
- v njem so združene vsebine različnih znanstvenih področij:
  - **naravoslovnih in tehničnih** (kemija, biologija, fizika, informatika, tehnika in tehnologija)
  - **družboslovnih** (zgodovina, geografija, komunikologija, sociologija, etnologija, ekonomija in politologija)

# Spoznavanje okolja

(1.triletje)

## Družba

(4. in 5.razred)

## Naravoslovje in tehnika

(4. in 5. razred)

### Geografija in Zgodovina

(6., 7., 8. in 9. razred)

### Naravoslovje

(6. in 7. razred)

### Tehnika in tehnologija

(6., 7. in 8. razred)

### Državlјanska in domovinska vzgoja ter etika

(7. in 8. razred)

### Kemija, Fizika in Biologija

(7. in 8. razred)

- 
- obsega v celotnem triletju 315 ur pouka: 105 ur na šolsko leto oz. 3 ure na teden
  - nastal s kurikularno reformo osnovne šole (1998)
  - nasledil predmet spoznavanje narave in družbe (od leta 1957)
  - v 9-letno OŠ začel uvajati v šol. letu 1999/2000

# Temeljne značilnosti učnega načrta za predmet SPO

---

## 1. učno-ciljna naravnost

- Učni cilji so izhodišče načrtovanja
- zapisani vsi trije nivoji v periodizaciji učnih ciljev, tj. od splošnih, etapnih do konkretnih
- v **splošnih** ciljih zajete vse razsežnosti razvoja otrokove osebnosti (kognitivna, psihomotorična in vzgojna)
- **etapni** cilji navedene takoj za splošnimi (prepoznavni posamezni predmeti)

- 
- **operativni** učni cilji so navedeni zaporedno in zaradi preglednosti grupirani po vsebinah (tematskih sklopih)
  - poudarek na procesnih in kognitivnih učnih ciljih
  - cilji se uresničujejo preko **dejavnosti učencev** (miselne, praktične, izrazne, senzorne)
  - dejavnosti so samo predlagane

- 
- dejavnosti lahko dosežejo hkrati več ciljev, tudi cilje različnih vsebin. Prav tako se lahko en cilj uresničuje prek različnih dejavnosti (UN, str. 50)
  - povezovanje ciljev v tematske sklope je prepuščeno učiteljem (avtonomija)



---

## 2. učna vsebina okvirno določena (predlagane)

- izbrana po eksemplaričnem načelu
- zapisane so samo najbolj reprezentativne vsebine
- v obliki ključnih besed, temeljnih pojmov (npr. človek kot enkratno in neponovljivo živo bitje, pravila družbenega življenja (v družini, v šoli, v kulturnem okolju))

- 
- ne zasledimo učnih vsebin, ki bi bile poimenovane po letnih časih. Letni časi niso poudarjeni, so pa prepoznavni. Učenci naj bi naravo doživljali kot **stalno spreminjanje** in ne kot preskoke skozi letne čase
  - didaktično načelo življenjske bližine je še vedno temeljno izhodišče pri izbiri učnih vsebin

### 3. poudarek je na specialno-didaktičnih priporočilih

- v njih so predstavljene novosti s področja metodike in didaktike in sodobnih pristopov k pouku (raziskovalni pouk, eksperimentalno delo, izkušensko učenje - didaktične igre, praktično delo...)

---

4. predlog kataloga znanja za posamezni razred in s temeljnimi standardi znanja ob koncu prvega triletja.

- ključne usmeritve za učiteljevo delo pri preverjanju in ocenjevanju znanja učencev

## 4. večja avtonomija učitelja

- zavezujoči samo cilji, vsi ostali elementi v učnem načrtu so samo predlagani in jih lahko učitelj upošteva ali ne
- predpostavlja se dobro usposobljen, kreativen učitelj

---

## 4. temelji na konstruktivistični teoriji učenja in poučevanja

- na učenca osredinjen pouk (na njegovem predznanju, izkušnjah in aktivnostih)
- vloga učitelja: vodi aktivnosti učencev, spodbuja, animira, koordinira, opazuje, ocenjuje, pomaga in spodbuja (UN, str.49)

# Temeljne novosti posodobljenega učnega načrta za SPO

---

- v splošnih ciljih dodane kompetence (matematična kompetenca ter osnovne kompetence v znanosti in tehnologiji, digitalna pismenost, sporazumevanje v maternem jeziku, učenje učenja, sporazumevanje v tujih jezikih...)
- etapni cilji izpuščeni
- obvezni in izbirni operativni cilji in vsebine
- drugače poimenovani tematski sklopi
- **horizontalni** prikaz nadgradnje učnih ciljev in vsebin

- 
- posebej izpostavljena prometna vzgoja, okoljska vzgoja in postopki
  - standardi znanja in minimalni standardi znanja (celo triletje)
  - poudarja individualizacijo in diferenciacijo
  - bolj podrobno opredeljene med predmetne povezave
  - zahteva še bolj avtonomnega (usposobljenega) učitelja za njegovo uresničevanje v praksi



# Literatura

---

- HUS, Vlasta. Primerjalna analiza učnega načrta za spoznavanje okolja in spoznavanje narave in družbe. *Sodob. pedagog.*, 2002, letn. 53, št. 2, str. 78-94. [COBISS.SI-ID [11771656](#)]
- [http://www.mss.gov.si/fileadmin/mss.gov.si/pageuploads/podrocje/os/prenovljeni\\_UN/UN\\_spoznavanje\\_okolja\\_pop.pdf](http://www.mss.gov.si/fileadmin/mss.gov.si/pageuploads/podrocje/os/prenovljeni_UN/UN_spoznavanje_okolja_pop.pdf)
- HUS, Vlasta. Aktivnosti učencev pri pouku spoznavanja okolja in spoznavanje narave in družbe v prvem razredu osnovne šole. *Pedagoš. obz.*, 2004, letn. 19, 1, str. [17]-27. [COBISS.SI-ID [13357064](#)]
- Krnel, D. idr. (2003) *Učni načrt: program osnovnošolskega izobraževanja. Spoznavanje okolja*. Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo znanost in šport: Zavod Republike Slovenije za šolstvo.

# Vprašanja

---

